

82

ІСКРЫ ІАЬАІЧА

N2

ІСКРЫ ІЛЬЛІЧА

2

Г. О. Д. 4
ВЫДАНИЯ

1932 г.

Двухтыднёвая часопісь для меншых дзяцей
ОРГАН ЦК ЛКСМБ І НАРКАМАСЪВЕТЫ

У гэтым нумары мы друкуем пачатак цікавага „Драўлянага апавядання“ пісьменьніка Я. Маўра. Шмат чаго ў апавяданні будзе незразумелага, напрыклад, — што за драўляная каўбаса, драўляны нос? Нахлусіў Маўр, ня іначай. Але ўсё гэта праўда. У другой частцы апавядання будзе аб усім растлумачана. Аб усім, але ня ўсім, а толькі тым, хто свачасова падпішацца на часопісь „Іскры Ільліча“.

Яшчэ прачытаеце вы ў нумары цікавыя нарысы пра колгас, пра школу, артыкул пра каня і шмат іншых. Але мала прачытаць. Прачытайце і падумайце: а як працуе ваш колгас, вашы ўдарнікі, вашы школы, як даглядаюць у вас коняй. Што вы, дзеці, можаце зрабіць, каб дапамагчы старэйшым палепшыць работу па будаўніцтву новага жыцця.

На вокладцы гэтага нумару надрукаваны малюнак — зімовы адпачынак дзяцей. А як вы праводзіце свой адпачынак? Якія цікавыя формы адпачынку ў вас, у вашай групе акцябрят, у вашай школе?

Пішэце нам, якія творы вам найбольш падабаюцца. Пра што вы хочаце яшчэ даведацца. Ці даюць вам карысьць тыя ці іншыя матар’ялы. Напішэце нам, як вы зрабілі маўзалеі. Якія яшчэ дадаткі пажадана надрукаваць.

Адрас рэдакцыі:

Менск, Комсомольская, 25

ЗЬМЕСТ

У школе — Т. Хадкевіч.

Ад чаго гэта бывае — І. К.

Зіма — дзяткор М. Калачынскі.

31-я Ф.З.С — А. Пальчэўскі.

Ударныя бригады — І. Казановская.

Што нам даў колгас.

Шануй і даглядай каня.

Драўлянае апавяданьне — Я. Маўр.

Казыляня — М. Брук.

Як хто зімуе.

За культурны быт.

Сьвярдзёлак — самадзелка.

Падумай.

Афармленьне нумару мастака А. Тычыны.

56 У ШКОЛЕ

Калі ўзьнімаецца
 Раньне зарой,
 Мацнее на ветры
 Калючы мароз,
 Тады, абуджаючы
 Гоманам рань,
 Да школы імчыцца,
 Бяжыць дзетвара.
 Мацнее на ветры
 Калючы мароз,
 За вушы хапае,
 Нібы незнарок.
 За шчокі хапае,
 За рукі, за нос
 Бадзёры, вяртлявы
 Калючы мароз.
 Але вось і школа
 Глядзіць ласкавей.
 Знаёмы будынак
 Прывабна заве...
 Навокал сьнягі
 Спавіваюць палі.
 Высокія гурбы
 Навокал ляглі.
 У школе так слаўна:
 Разьбіта цяплынь,

Радамі расстаўлены
 Парты, сталы.
 Раскладзены сшыткі,
 І купкамі кніг
 Красуецца шафа
 Ля белай сьцяны.
 Прыходзіць настаўнік—
 Тады цішынёй
 Напоўніцца школьны
 Прытульны пакой.
 Гаворыць настаўнік
 І словы яго
 Распальваюць сэрцаў
 Дзіцячых агонь.
 Няхай за сьцяною
 Злуецца мароз,
 Хай сівер злуецца
 Зімовай парой —
 У школе так слаўна:
 Разьбіта цяплынь,
 Радамі расстаўлены
 Парты, сталы.
 У школе за працай,
 За чыткаю кніг
 Мацнее, расьне
 Малады будаўнік.

Г.П.Б. в Ляр. М
 О.Э. 1982 г.
 Арт № 228

Малюнкi ДАВІДОВІЧА

Сёньня рана ўстаў Вова з ложка. Паглядзеў у вакно. Сонечна, марозна.

— Сёньня будзе весела на сьнежнай горцы, — думае Вова.

Ён скоранька апрануўся, умыўся і сеў сьнедаць. Маці падала гарачую страву. Прыглядаецца Вова. Даўно ўжо ён прыглядаецца да таго, што ад гарачае стравы альбо чаю ідзе пара.

— Чаму гэта з гарачага ідзе пара? — пытае Вова ў маткі, але тая не пачула яго слоў і занялася сваёю работаю.

Пасьнедаў Вова, клікнуў Жучку і выбег на двор. На дварэ яго абдало холадам і пачало шчыпаць твар, але весела Вову. Ён бяжыць, а санкі лёгка коцяцца за ім.

— Н-н... ноо, сьцеражыся, хлопчык! — пачуўся голас.

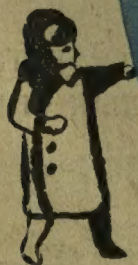
Пакуль Вова аглянуўся, дык над самым яго вухам пачулася:

— Храп, храп.—Гэта праехаў з возам дошчак барадаты дзядзька.

— Храп, храп, — чуецца яшчэ, і два цёплыя струмені пары выходзяць з конскіх ноздраў.

„Чаму гэта ідзе пара з конскіх ноздраў“, падумаў Вова, і сам пахукаў на свае азяблыя рукі. З яго вуснаў таксама ішла пара. Зьдзівіўся Вова: „Чаму гэта на марозе ідзе з вуснаў, з ноздраў пара?“

Доўга вазіўся на саначках Вова. Весела было разам з таварышамі і таварышкамі праводзіць час на сьнежнай гары. А зьверху павольна падалі белыя пухкія сьняжыначкі. Яны садзіліся на шапку Вовы, на футравы каўнер, на яго плечы. Яны зусім абляпілі яго, і Вова стаў сам белы, пухкі, як сьняжыначка.

Вова клікнуў Жучку і выбег на двор

Х Т О

З В А С Я Ш Ч Э

НЕ ПАДПІСАЎСЯ

НА ЧАСОПІСЬ

І С К Р Ы

І Л Ь Л І Ч А ?

Навазіўся ў вахвоту. Прышоў дахаты. За ім радасна прыбегла Жучка. Толькі яна цяпер ня чорная была, а белая ад сьнегу.

Ходзіць Вова па хаце не распрануўшыся і бацьці: паліто зноў робіцца чорным, чорным. Чуе Вова, як малюсенькія ручайкі вады пяцяклі за каўнер, і ўся вопратка стала нібы пасьядажджу. Паглядзеў на Жучку, у Жучкі з шэрсці, з мордачкі таксама цякла вада.

Дзівіцца Вова:

— Адкуль гэта ўзялася вада?

Назаўтра яшчэ больш здзівіўся Вова. Прышоў бацька з работы, а на каўняры яго кажуха белы, як пух сьнег. Але дзень быў сонечны, сьнег ня падаў.

— Чаму гэта, тата, на каўняры ў вас сьнег? — пытае Вова.

— Гэта іней, а ня сьнег, — адказаў бацька.

— А, татачка, паглядзеце, у вас на вусох лёд аднекуль узяўся.

— Ну, адкуль-жа ён узяўся? — спытаў бацька ў Вовы.

Вова задумаўся:

— А сапраўды, адкуль узяўся лёд у таты на вусох?

Вову цяжка было вырашыць усе гэтыя пытаньні.

Дзеці, ці ведаеце вы, ад чаго ўсё гэта бывае? Падумайце самі. Калі ня ведаеце, дык спытайцеся ў настаўніка.

З І М А

Дзень прыгожы навакола.
Як прыду сягоньня з школы,
Папішу і пачытаю
Ды у сьнежкі пагуляю.
Пагуляю разам з ветрам
На здравым я паветры.
Каб вучыцца, не хварэць —
Трэба сілы многа мець.
Дык хутчэй, хутчэй за мною
Ўсе вясёлай грамадою.
Бяры лыжы, канькі, санкі
І наладзім пагулянку.

Нова-Маскоўскую вуліцу ў Менску знайсці ня так цяжка. Ад чыгуначнага маста, што перакінуты праз Савецкую вуліцу, трэба звярнуць улева — гэта і ёсць Нова-Маскоўская вуліца.

Прайшоўшы трохі вуліцаю, на левым баку будзе 2-х паверховы дом. Тут знаходзіцца 31-я фабрычна-заводская беларуская сямігодка.

Загадчык прыветна сустракае нас. Ён ужо трэці год тут загадчыкам і школу сваю любіць, як маці сваіх дзяцей.

Шмат аб чым мае расказаць загадчык: пахваліцца дасягненнямі, адзначыць недахопы. І цяпер т. Міхалковіч уводзіць нас у курс справы. Ён расказвае нам аб занятках у дзёве змены (бо не хапае памяшкання), аб пераходзе на новыя формы выкладання, аб змаганні за добра падрыхтаванага вучня для Тэхнікумаў, для Вышэйшых навучальных устаноў. Ён з вялі-

кім задавальненнем адзначае аб сваечасовай пастанове ЦК УсеКП(б) пра школу.

Праз хвіліну мы ўваходзім у 3-ю групу. Знаёмімся з яе жыццём.

45 вучняў правяраюць сваё разв'язванне задач на дзесятковую дроб. Сёння перад намі ўся група, прышлі сваечасова. А шмат прыйшлося змагацца групе разам з настаўніцай, каб знішчыць спазненні, прагулы.

Пазьніўся каторы на лекцыю, дык вывешвалі ў вітрыне яго прозьвішча. Яшчэ раз — другі спозьніцца або ня прыдзе зусім, дык вучні з брыгады заўсенавуч ідуць даведацца аб прычыне, што затрымала іх таварыша дома. Бацьком гавораць, каб тыя адпускалі сваіх дзяцей у школу, каб не затрымлівалі дома.

Змаганьне за якасць вучобы стаіць на першым месцы. Самакіраваньне ў 3-й групе ак-

тыўна дапамагае школе выканаць пастанову ЦК партыі аб падвышэньні якасьці вучобы. Бригадная форма навучаньня дае добрыя вынікі. Вось вучаніца разьвязвае прыклады на дошцы. Яна няўпэўнена адказвае на запытаньні настаўніцы.

— Ці займалася ты ў апошнія часы задачкамі разам з брыгадаю?—цікавіцца настаўніца.

— Не,—адказвае вучаніца.— Гэта і відаць. Бо тыя, што займаліся ў брыгадзе, добра ведаюць.

Пры стварэньні брыгад па вучобе да адстаючых далучаюцца 2 або 3 вучні лепей пасьпяваючыя. Падвышэньне якасьці вучобы, ня толькі свае, асобнай, але і тых таварышоў, якія разам працуюць у брыгадзе, — вось асноўнае, за што змагаюцца колектыўна ў брыгадзе. Адказнасьць адзін за другога адчуваецца ва ўсіх. Няхай толькі каторы вучань не зьявіцца на заняткі брыгады, а пасьля дрэнна адказвае ў школе, дык яго адразу пачнуць дакараць:

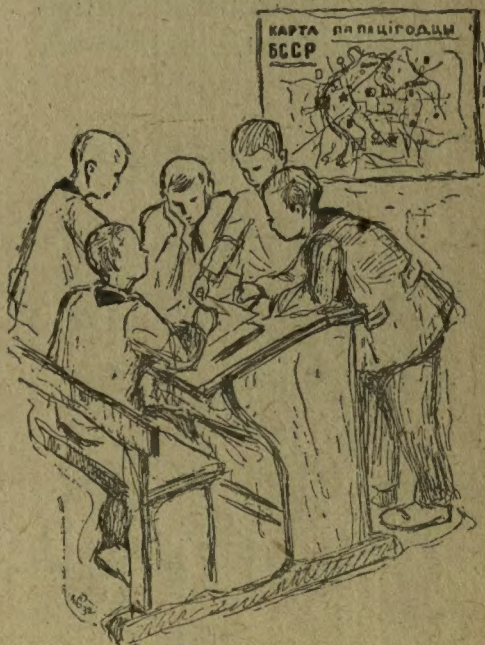
— Мы ня будзем за цябе чырванець. Ты ўчора ня прышоў на заняткі брыгады, а сёньня блытаешся. Каб гэтага больш ня было.

Як абгаворвалі на агульным групавым сходзе пастанову ЦК УсеКП(б) аб школе, дык усе

вучні, як адзін, казалі, што трэба найлепей вучыцца, актыўна працаваць на грамадзкай працы, як гэта і падабае кожнаму піонэру. А вучні 3-й групы ўсе піонэры.

Адразу-ж на тым сходзе і пазьней пачалі запісвацца ва ўдарнікі. Цяпер іх налічваецца ў групе 20 чалавек. Найлепшыя з іх як па вучобе, так і па грамадзкай працы, гэта—Каганаў Лёва, Русецкая Волька, Склонскі Кастусь.

Каганаў Лёва—брыгадзір за якасьць працы. Ён-жа таксама і брыгадзір па выкананьні вучнямі дома ўсіх заданьняў. У сваёй працы ён дабіўся значнага палепшаньня, зьменшыліся спазьненьні ў групе.

Ударная брыгада за работай

Малюнкi САМАТАЯ.

Русецкая Волька. Яе галоўная праца—дапамагаць адстаючым. З гэтай працай яна спраўляецца. Вось вынікі: адзін вучань ня ўмеў пісаць. Яна прыклала ўсе стараньні і зараз гэты вучань добра навучыўся пісаць.

Склонскі Кастусь—старшыня кляскому. Дабіўся чыстаты ў сваёй клясе і палепшаньня дысцыпліны. Група стала лепшаю ва ўсёй школе.

Гэтыя маленькія ўдарнікі не замыкаюцца толькі ў сваю ўласную работу, а дбаюць на карысьць сваіх таварышоў.

Брыгады спаборнічаюць з брыгадамі, а ўся група з 4-ю гр.

Па грамадзкай працы 3-я група падзелена на 7 брыгад. Кожная брыгада праводзіць пэўную работу. Вось брыгада за якасьць працы — дапамагае адстаючым,

сочыць, каб іх таварышы добра наладжвалі працу брыгад, каб добра рыхтавалі заданьні.

Брыгада па інтэрнацыянальным выхаваньні дапамагае зборам сродкаў політэняволеным капіталістычных краін, дапамагае ў рабоце ячэйкі МОПР.

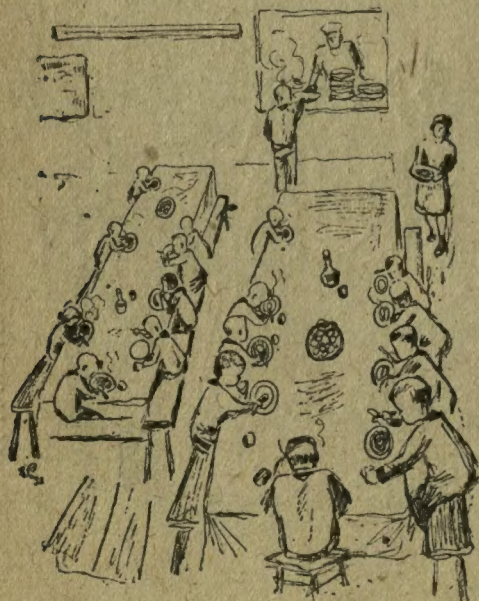
Тыя вучні, што знаходзяцца ў брыгадзе за політэхнізм, наглядаюць, каб ішлі добра заняткі па політэхнізацыі. Політэхнізацыя ў 3-й групе, як і ва ўсім 1-ым канцэнтры, пастаўлена ня зусім добра. Свайго рабочага пакою малодшыя групы ня маюць.

Ёсьць яшчэ брыгады—культмасавая, за здаровы быт, па сувязі з вытворчасцю.

Не адстала група і з падпіскаю на пазыку 3-ці рашаючы год. Усяго падпісаліся на 137 руб.

*
*
*

3 гадзіны дню. Вучні 3-е і 4-е групы бягуць у сталойку на абед. 80 вучняў могуць абедать адразу, ня трацячы шмат часу. Цана абеду—20 кап. — даступна кожнаму вучню, а бяднейшым кожны дзень выдаецца дарэмна да 90 абедаяў. Усіх у сталойцы абедает штодзённа звыш 400 вучняў. Наладжанасьць грамадзкага харчаваньня асабліва спрыяе справе барацьбы за якасьць вучобы.

У школьнай сталойцы

Ударныя

Верш І. КАГАНОВСКОЙ

БРЫГАДЫ

Малюнкi ВАСІЛЕЎСКАГА

I

Грае сонца
Праз ваконца,
Зайчыкамі скача.
І даўно ужо
За працай
Наш садок дзіцячы.
Тут брыгада,
Там брыгада,
Дружна ўсе працуюць.
У куточку Рэм і Надзя
З Ленаю майструюць.
У руках у іх
Цьвічкі,
Дошкі, пілкі.
Малаткі.
Робяць вешалкі з фанэры,
Каб павесіць ручнікі.

Песенька брыгады

Ходзіць Гог,
Ходзіць Гог,
Брудны
З галавы да ног.
Нос у Гога—
Што за нос?!
Ці ня мохам
Ён аброс?

Гог наш сумны,
Ды нэрвовы,
Гог наш, мусіць,
Нездаровы.
Ну, а мы бадзёрыя,
Чыстыя
Здаровыя.
Усе ў брыгадзе
Мы ударнай,
Мы ў брыгадзе
Санітарнай.
Мы пілуем,
Рэжам, стружам.

Робім полачкі
 Для мыла
 І для шчотачкі
 Зубной.
 Кожнаму—
 Куточак свой.
 Зробім працаю
 Ударнай
 Наш куточак
 Санітарны.
 І прывесім
 Мы плякат
 Для ўсіх
 Нашых акцябрат.

**Бруд—хвароба,
 Бруд—магіла
 Чыстата—здароўе, сіла.**

II.

Сонца весела
 Міргае,
 З дзецьмі ў жмуркі
 Яно грае.
 Не да сонейка
 Бригадзе,—
 Непарадак
 У іх садзе.
 Дурасьліўка Надзька
 Раскідала цацкі.
 З кубікаў заводзік
 Разбурыў Валодзя.
 Матар'ял пад полкай,
 Крэслы ўсе бяз толку;
 На падлозе Мішка,
 Не ўпарадку кніжкі.

— Цацкі прыбіраем,
 Крэслы расстаўляем,
 Пыл усюды зьнімем,
 Вокны ўсе адчынім,
 Будзе чыста.
 Будзем рады,
 О, як чыста
 Будзе ў садзе!
 І спаборнічае з Наткай
 Ліна, Рэм і Маша,
 — Мы бригада
 Для парадку
 У памяшканьні нашым.
 І прывесім
 Мы плякат
 Для ўсіх нашых
 Акцябрат:

**Матар'ял свой сыцеражы,
 Усё на месца палажы.**

III.

Дзень бадзёры,
Дзень вясёлы
Для брыгады трэцяй.
Попел ў скрынкі,
Попел шэры
Сыплюць з групак
Дзеці!
— Для чаго
Вам попел
Гэты?
Для якой
Такое мэты?
— Павязем яго
З сабою
У колгас — на поле.
А за гэта
Будзе збожжа
Тады ўдвое болей.
І ў руках
Плакацік Стась
З Волькаю трымае:

Калі попел
Мы зьбіраем,
Мы колгасу
Памагаем —
Памагаем ураджаю.

IV.

У наступнай
У брыгадзе
Феня, Грыша
З Васільком.
— Мы — брыгада
Па дагляду
За жывым
Нашым кутком.
Кормім птушку,
Крошкай, мушкай,
Кормім рыбак
І жучкоў.
Мы ўдарна
Даглядаем
Свае кветкі
І зьвяркоў.

(Канец чытайце ў наступным
нумары)

ШТО НАМ ДАЎ КОЛГАС

Дрэнна жылося бедняком пасёлкаў Мрочкі, Сітнікі, Ліскі (Узьдзенскі раён) на сваіх палосках. З кожным днём прыходзілі да заняпаду іх гаспадаркі. Ад цямна да цямна працавалі, а карысьць была нік-

Выезд на работу

чэмная. Выхад з вузкапалосіцы, з беднасьці, з недахваткаў быў у kolekтыўнай працы.

І вось пачынаецца падрыхтоўка беднякоў і сяряднякоў да арганізацыі колгасаў. Праходзіць некаторы час, і 58 бедняцка-сярядняцкіх гаспадарак арганізуюць колгас. Назву даюць яму „Будаўнік“.

Цяжка прыходзілася ў першыя дні колгасу. Сямейка з 300 едакоў — гэта ня проста сялянская сям'я. Кавалак зямлі ў 665 га (гэктараў) — гэта не сярядняцкі надзел. 188 работнікам трэба даць работу, паказаць сваё месца, дзе кожны

будзе працаваць. А тут яшчэ кулакі пачалі розныя чуткі пускі, запалохваць. Але не памагалі кулацкія пагрозы, хлусьня. Тых хто верыць у сьветлую будучыню, хто аддана будзе новае жыцьцё — не запалохаеш. „Будаўнік“ упарта змагаецца за новае жыцьцё і з посьпехам выбіваецца на лепшую дарогу.

Цяпер колгас спецыялізаваны. Ёсць новы, адзін з лепшых на Беларусі, сьвінарнік на 104 месцы, а ў ім 102 штукі сьвіней стаіць. Да вясны стада сьвіней павялічыцца да 200 штук. 5 чалавек даглядаюць сьвіное стада. Усе яны працуюць на здзельнай аплаце. Ад лепшага догляду павялічваецца вага сьвіньні, а гэта павялічвае працадні ў сьвінарніку.

Колгас „Будаўнік“ арганізаваў малочную фэрму. Гэта дае яму вялікую дапамогу. Да 1 студзеня пастаўлена 60 дойных кароў, гадуецца 21 штука маладняка. У доглядзе кароў, коняў абызлічка зьнішчана. Але усё-ж ёсць яшчэ і такія

колгасьнікі, што не шануюць каня, а гэтага не павінна быць, бо конь яшчэ доўга будзе адыгрываць вялізарную ролю ў нашых колгасах. Зьнішчаць коняў яшчэ рана.

Лета корміць зіму

Добра працавалі ўлетку, увосень колгасьнікі. Яны ведалі, што чым ахватней і больш будучы працаваць, тым больш аплаціцца іх працадзень. Яны ведалі, што на зіму патрэбен будзе корм каровам, сьвіням.

Вось прыклады іх работы:

Пры ўборцы 225 га сенажаці колгас паказаў прыклады бальшавіцкай барацьбы за кармавую базу. Брыгада з 45 касцоў, на чале з Рудамінскім Алесям, ад цямна да цямна працавала на сенажаці. Першымі ў пракосе ішлі Пратасэвіч Ясь, Пратасэвіч Алесь, Цітко Янка. Не адставаў ад іх і 60-цігадовы

Здаюць хлеб дзяржаве

дзед Луцэвіч. Кашулі становіліся салёнымі ад поту ў тых, хто адставаў, але мускулы рук напружваліся мацней, бо ганьба быць выкінутым з пракосу.

— Ігнат, дай дарогу, ногі падрэжу, — крычаць ззаду.

— Як, я ўдарнік і табе буду дарогу даваць? — такія словы можна было чуць на сенажаці кожны дзень.

Норма на кожнага касца была 0,33 га. Але соцспарборніцтва і ўдарніцтва давала норму выкананьня да 0,42 га.

Не адставалі і жаночыя брыгады. Сьледам за касцамі ішла ўборка сена. Адзін гэктар убіралі 4 жанчыны, замест 5-ці, вызначаных па пляну.

Так-жа ўдарна ўзяліся колгасьнікі і за жніўю. Так, напрыклад, жыта было ўбрана за 8 дзён. Але надышла самая цяжкая і гарачая пара — ўборка 42 га бульбы. Стварылі 4 брыгады. На ўборку паслалі ўсіх

Малацьба ў колгасе

Працаздольных. Ня гледзячы на кейскае надвор'е, бульбу выкапалі ў час.

Колгас без спаўнення выканаў плян асеньняй сяўбы. Засеяна 122 га жыта, зазяблена 100 га.

У час малацьбы ацэнка працы была вызначана ад колькасці намалочанага збожжа.

Хто больш і лепш працуе, той больш і атрымлівае

Як падводзілі вынікі гадавой работы ў колгасе „Будаўнік“, дык усе з нецярплівасцю чакалі, колькі будзе прыпадаць добра і грошай на працадзень.

Хутка абвясцілі: 2,9 кілё збожжа, 8 кілё бульбы, 2,5 кілё грубых кармоў і 37 кап. чыстымі грашыма за адзін працадзень — гэтулькі атрымліваюць нашы колгасьнікі пры разьмеркаваньні даходаў.

Колгасьнік Карачун Фёлар з 3-ма працаздольнымі членамі сям'і меў 725 працадзён. Ён атрымлівае збожжавых 15 цэнтнэраў, крупяных — 6,6 цэнтн., бабовых — 1 цэнтн., бульбы — 60 цэнтн., грубых кармоў — 15 цэнтн., грашыма — 268 руб.

Былы бядняк, Ляневіч Юлісь, удваіх з жонкай выпрацавалі 334 працадні. Яны атрымліваюць збожжавых 7 цэнтн., крупяных — 3 цэнтн., бабовых — 0,5 цэнтн., бульбы — 30 цэнтн.,

грубых кармоў — 7 цэнтн., а грашыма — 154 руб. На сваёй уласнай гаспадарцы Ляневіч ніколі гэтага ня меў.

Дзяржаве здалі сваячасова

Колгас „Будаўнік“ заместа 116 цэнтн., вызначаных на пляну, здаў па загатоўках 123 цэнтн. збожжа. Створаны насенныя і кармавыя фонды.

У падарунак 2-й раённай партконференцыі колгасьнікі чырвоным абозам здалі лішкі свайго збожжа дзяржаве. Гэтым самым яшчэ раз даказалі сваю адданасьць бальшавіцкай партыі.

У чым сакрэт перамогі

Чаму-ж у колгасе „Будаўнік“, ня гледзячы на дрэнную зямлю, малую ўраджайнасьць гэтага году ўсё-ж такі вышла на працадзень больш, чым у іншых колгасах раёну? Чым тлумачыцца вялікая даходнасьць гаспадаркі, выкананьне і перавыкананьне пляну загатавак?

Рэалізацыя 6 умоў т. Сталіна, правільная арганізацыя працы на аснове зьдзельшчыны, разгорнутае соцспарніцтва і ўдарніцтва — вось чаму перамог колгас „Будаўнік“, вось чаму ён мае такія вялікія дасягненьні.

(Паводле артыкулу Войнава з газэты „Звязда“).

ШАНУЙ І ДАГЛЯДАЙ КАНЯ

Да рэвалюцыі ў старой царскай Расіі ня было трактароў. Беіны селянін гнуўся на сваёй вузенькай палосцы з худым конікам. Пан прымушаў сялян працаваць на сябе і яму трактар ня быў патрэбны.

А зараз мы за адзін толькі 1931 год зрабілі на сваіх заводах звыш сарака тысяч трактароў. У апошнім годзе пяцігодкі ўвесь Савецкі Саюз будзе змагацца за тое, каб зрабіць 82 тысячы трактароў.

У гэтым годзе нам трэба значна павялічыць плошчу пасеву. Ніводнага кавалка зямлі не пакінуць пуставаць. Да вясны трэба рыхтавацца загадзя.

Шмат сталёвых коняй выйдзе вясною на колгасныя палі.

Але гэтых трактароў яшчэ ня хопіць, каб урабіць усе палі Савецкага Саюзу. Конь яшчэ зьяўляецца таварышам трактара.

А клясавы вораг знарок агітуе зараз, што конь ужо не патрэбен, бо ў нас ёсць даволі трактароў. Клясавы вораг добра ведае, што калі мы зьнішчым коняй, дык бяз іх ня здолеем урабіць усё поле, ня выканаем вялікага пляну сяўбы. Народны Камісар Земляробства СССР тав. Якаўлеў казаў: „Хто зараз агітуе за тое, каб зьнішчыць каня, той—наш вораг“.

Коні павінны быць добра да-

гледжаны, як належыць падрыхтаванымі да веснавой работы, не павінна быць ніводнага хворага каня. У гэтай рабоце вялікі ўдзел могуць узяць і дзеці. Трэба ўсім змагацца за добры догляд коняй, за гадоўлю маладняка. Дзеці павінны стаць шэфамі жарабят.

ДРАЎЛЯНАЕ АПАВЯДАНЬНЕ

Я. МАУР.

Тав. Елкін устаў з свайго драўлянага ложку з драўляным матрацам і драўлянай падушкай. Па драўлянай падлозе падышоў да драўлянай сьцяны і з драўлянага кручка зьняў сваю драўляную вопратку. Насунуўшы драўляныя пантофлі, пашоў на кухню. З драўлянай паліцы зьняў прымус і распаліў яго драўляным сьпіртам.

Пакуль на драўляным услончыку гатавалася драўляная гарбата, Елкін з драўлянае шафы выняў селядзец, пачысьціў яго і заліў драўляным алеям і драўляным воцатам. Тады толькі з драўлянага вядра набраў ён вады і памыўся драўляным мылам. Потым з драўлянага мяшэчка выняў драўляную каўбасу, а з драўлянай скрыначкі, пакрытай драўлянай фарбай, узяў драўляны цукар. Усеўшыся на драўляным крэсьле, за драўляным сталом, ён пачаў сьнедаць.

Рыпнулі драўляныя дзьверы і паштальён падаў драўляную газету. Тав. Елкін быў выходны, яму ня трэба было ісьці на сваю драўляную фабрыку, дзе ён вырабляў драўляную мэблю. Ён павольна чытаў сваю драўляную газету, выняў з драўля-

нае скрыначкі драўляную папяросу і запаліў драўлянай запалкай.

Пасьнедаўшы, вышаў з драўлянай хаты. Па завулку з драўляным плотам і драўлянымі будынкамі вышаў на галоўную вуліцу з драўляным брукам. На рагу нядаўна згарэў драўляны дом і заместа яго будаваўся новы з драўлянай цэглы. Валяліся драўляныя бярвеньні, драўляныя дошкі, уздымаліся драўляныя рыштаваньні. Драўляныя грузавікі падвозілі драўляныя аркушы толю на дах.

Раптам насустрач ідзе таварыш Асінюк, прыяцель Елкіна.

На экране паплылі драўляныя караблі

Асінюк заўсёды быў франтам. Вось і цяпер ён ідзе, задраўшы свой драўляны нос і памахваючы сваёй драўлянай палачкай. Драўляныя падэшвы яго чаравікаў мякка тупаюць па драўлянай вуліцы, пабліскваюць драўляны гальштук і драўляныя панчохі, а драўляны капялюш зухавата ссунуты на бок. Здалёк ідзе ад яго пах драўлянай парфумы. Ён спыніўся ля драўлянага кіоску і пачаў разглядаць драўляныя часопісі і драўляныя кнігі.

— Што купляеш?—спытаўся Елкін.

— Ды нічога, іду ў аптэку. Паслязаўтра-ж трэба ісьці на лесазагатоўкі, дык трэба купіць лякарстваў на ўсякі выпадак. Хадзем разам.

— Во які далікатны,—усьміхнуўся Елкін, але пашоў з ім у аптэку.

У аптэцы Асінюк купіў драўлянага плястыру, драўлянага ёдаформу, драўлянага шпігінару. У дадатак узяў яшчэ бутэльку драўлянага ляку, запячатанага драўлянай пячаткай. Па драўляных пілавінях, што былі пасыпаны на падлозе, вышлі яны на драўляны ганак.

— Пойдзем у кіно,—прапанаваў Асінюк.

Елкін згадзіўся. Кіно было багата абсталявана, нават шкло было драўлянае. У драўлянай

*Конь вырваўся з драўляных
аглабель*

касе купілі драўляныя білеты за драўляныя грошы і ўвайшлі ў залю. Драўляныя шпалеры зіхацелі яскравымі драўлянымі фарбамі. Чуліся гукі драўляных скрыпак і драўлянага раялю. На драўляных падстаўках ляжалі драўляныя ноты. Кантрабасіст паціраў свой драўляны смык драўлянай каніфоляй.

Нарэшце, мэханік з драўлянай будкі пусціў сваю драўляную кіно-стужку. На экране паплылі драўляныя караблі, рыбакі на беразе канапацілі драўляныя лодкі драўлянай смалой. Потым з'явіліся цэлыя горы драўляных шпалаў, драўляных дошак, драўляныя мяхі з драўлянымі шавецкімі цэвікамі і драўлянымі капыламі, драўляныя скрынкі з драўлянымі цац-

камі, драўлянымі лыжкамі і драўлянымі міскамі, драўляныя ночвы і шмат іншых драўляных вырабаў, якія згрузілі на драўляны карабель.

Праз дзень Елкін і Асінюк накіраваліся ў лес. Елкін узяў з сабою драўляны клумак перавязаны драўлянай вяроўкай, а Асінюк дык нават драўляны чамадан. Яны дагаварыліся з адным дзядзькам у драўляных лапцях і той павёз іх на сваім драўляным возе. Драўляныя колы пішчалі, бо ня было драўлянай каламазі. У колгасах гулі драўляныя малатарні, вось праехаў драўляны комбайн. Раптам пачуўся выбух, конь вырваўся з драўляных аглабель: гэта недзе драўляным порахам узарвалі камень. Даносіўся пах драўлянага фармаліну, якім пратручвалі насенне.

Нездарма Асінюк браў з сабою драўляныя лякарствы. Ён хутка намуліў сабе рукі драўляным тапарышчам ды драўлянай ручкай пілы. Драўляны плястыр і драўляны ёдаформ вельмі спатрэбіліся.

Такое апавяданьне можна было-б працягваць без канца, і ўвесь час мы натыкаліся-б на рэчы, зробленыя з дрэва. Папробуйце толькі ўявіць сабе, што было-б, калі-б раптам зніклі ўсе „драўляныя“ рэчы. Мы так прызвычаліся да іх, што нават забываемся, што ўсё гэта дае лес. А пра некаторыя рэчы, мы зусім ня ведаем, што яны „драўляныя“. У наступным нумары мы гэта растлумачым.

(Працяг апавядання чытайце ў № 3)

КАЗЬЛЯНЯ

Урывак з кніжкі М. Брун „13 нашых“, у якой апісваецца жыццё і праца яўрэйскай дзіцячай камуны ў Ірыну

У канцы нашага двара, каля варот, стаіць маленькая хатка. У ёй тры пакойчыкі і маленькі калідор. У гэтых пакойчыках мы размясцілі ўсю сваю гаспадарку.

У адным—авечкі, у другім—козы, а ў трэцім—птушкі. У птушніку мы зрабілі гнёзды

з каменяў і саломы, каб куры несліся ў іх.

Мы зрабілі і седала з жэрдак. І нашым курам спадабалася іх памяшканьне. Яны несліся толькі ў сваіх гнёздах.

Кожную раніцу трое нашых дзяцей ішлі на работу ў „Гас-

падарку". (Так мы разважалі нашу хатку).

Аднойчы за козамі даглядаў Нёма. Ён прыбег у хату і закрычаў на ўсё горла:

— Дзеці! Сюды, я знайшоў казінае яйцо!

На крык прыбеглі ўсе дзеці, і ўбачылі ў руках Нёмы звычайнае курынае яйцо.

— У чым справа?—здзівіліся мы.

— Бачыце гэта яйцо!—кажа Нёма.—Я знайшоў яго ў катцы коз. Значыцца, яго зьнесла каза.

Нам спадабаўся жарт Нёмы і мы сказалі:

— Ну, што-ж, падложым яго пад курыцу і з яго вылупіцца казьяня.

Нёма ўзяў карандаш і напісаў на яйцы:

„Казьялінае яйцо — знайшоў Нёма Іткін“.

І ён палажыў яго ў кошык, дзе ляжалі яйцы для падкладкі.

Праз тыдзень мы пасадзілі шэрую курыцу на яйца. Нёма прынёс вядомае „казінае яйцо“ і сказаў:

— Палажэце гэта яйцо, і з яго вылупіцца казьяня з рагамі.

Прайшло тры тыдні. З яец вылупіліся шэранькія і жоўценькія кураняты, а з „казінага яйца“ вылупілася беленькае кураня. Гэта быў прыгожанькі пеўнік, і мы празвалі яго „казьяня“.

Казьяня“ скоро расло і праз нейкі час стала вялікім пеўнем з прыгожым грэбенем і бародкай. Мы вельмі любілі яго. Як толькі ўбачым яго, бывала, — пачынаем крычаць:

— Казьяня! Казьяня!

А певень ганарыста падымаў прыгожую галаву і на ўвесь двор

адка

заў

нам:

КУ-

КА-

РЭ-

КУ!

ЯК ХТО ЗІМУЕ

Прышла зіма. Насталі халады. Вецер-сівер гуляе па асьнежаных палёх, сьпявае свае песьні. Часамі мяцеліца ўсходзіцца і насыпае гурбы сьнегу, засьцілае белаю коўдраю палеткі, абсыпае будовы.

Чалавеку зіма ня страшна. Чалавек адзеты, абуты, у хаце цёпла. А як зьверу і іншым дзікім жывёлам?

Многія зьвяры прывыкаюць да холаду, але ня ўсе. Некаторыя з іх рыхтуюцца да зімы загадзя. Як-жа зімуюць зьвяры?

Шмат якія зьвяры хаваюцца ад марозу пад сьнегам. Сьнег — найлепшая коўдра. Сьнег не прапускае холаду. Напрыклад: збожжа пад сьнегам не баіцца марозу. Калі-б ня было сьнегу, яно-б вымерзла.

Вось зайчык. Ён хоць і кепскі майстар, а ўсё-ж збудаваў сабе хату. Выбраў зручнае, зацішнае месца пад зялёнай елачкай. Выкапаў у сьнезе ямку і хаваецца ў ёй ад холаду. Выходзіць наверх, калі захочацца есьці, і трэба пашукаць сабе стравы.

Лісічка таксама сабе норку прыгатавала. А ў норку шмат лісьця нанасіла. Цёпла і мякка.

Мядзьведзь зрабіў сабе бярлог, лёг у ім і сьпіць спакойна. Так і есьці ня хочацца.

Вожык зашыўся ў сухое лісьце і заснуў на ўсю зіму.

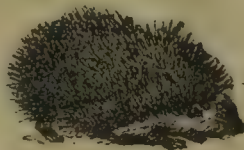
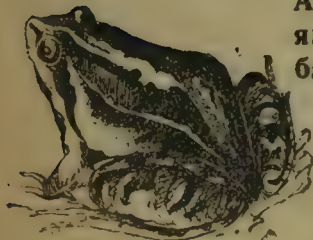
Крот глыбока залез у зямлю і таксама заснуў да вясны.

Жабы зарыліся ў мох, пакарчанелі там і так ляжаць нярухома. Прыдзе вясна, прыгрэе сонца, аджывуць і жабы.

Мошкі, казіюлькі розныя таксама запаўзаюць у зацішнае месца, замярзаюць там, але толькі да вясны.

Бяда толькі шэраму воўку. Ён ня можа так зімаваць, як другія зьвяры і дзікія жывёлы. Ён заўсёды галодны, заўсёды клапаціцца аб ядзе. Таму і зімою цагаецца па лясох, па палёх ды сьпявае свае воўчыя песьні. Часамі падкрадаецца да хлява, каб сьцягнуць авечку ці парася. Але рэдка калі пашанцуе: сабакі пачуюць, накінуцца на яго. А там, глядзіш, гаспадар прачнуўся. Будзе ваўку па баку.

30-ЛІЛЬТИРНИЙ

Сцэнка для жывой газеты.

ПРЫМАЮЦЬ УДЗЕЛ:

Алесь { старэйшыя дзеці
Васіль {
Пятрусь {
Манька { малодшыя дзеці

Бабка. Кіраўнік.

Адкрываецца заслона. Пакой. Позны вечар. Алесь і Васіль сядзяць за сталом, займаюцца. Бабка ладзіць вячэру. На лаўках ці на ложках сьпяць Пятрусь і Манька, але гледачом павінна здавацца, што пасьцелі пустыя.

Алесь (раптам стукае па кніжцы). Васіль, трымай, трымай яго.

Васіль (адрываецца ад шыйтка). Каго?

Алесь. Таракана! Вунь ён, вунь ён, у рукаў табе пабег.

Васіль (выбгае на сярэдзіну хаты, трасе рукавом, скача).

Бабка. Ты чаго, крыкун?

Васіль. Ой, бабка, таракан! Ой, па жываце бегае!

(Неспадзявана з пасьцелі скочваецца Пятрусь і бесперапынку чыхае).

Пятрусь. Ой, памажэце, зусім закусалі. У носе тараканы гнёзды пазывівалі (Чхае. Алесь цягне з носа Петрыка таракана).

Бабка.

Сам ня пан, і сын не паноў,

А баішся тараканоў.

Тараканы чорнай і жоўтай масьці

Прыносяць усялякаму
дому шчасьце.

(У гэты час з другой пасьцелі скаквае ўскалмачаная Манька, рупліва чухаецца, перакідае пасьцілкі, скідае клапоў, топча іх нагамі. Алесь і Васіль кідаюцца ёй памагаць).

Манька.

Клапы зусім мяне заелі,
Як на патэльні, круцішся ў пасьцелі.

Бабка.

Якая-ж хата без клапоў?
Садзіся вячэраць. Булён гатоў!

Клапы здаўных, з клапамамі і спалі,
А вы вельмі далікатнымі сталі.

(Уся сям'я сідзіцца за стол. Раптам Васіль выцягвае з місці таракана).

Васіль.

І тут тараканы!

Тараканы ў супе, тараканы ў кнізе,

На кнігах,—усюды тараканы!

Бабка. Тараканоў выжыць плёвая справа.

— Усе дзеці. Як? Як?

Бабка. А вось так. Колькі нас тут жыве, гэтутлікі пар тараканоў трэба злавіць. А потым іх у лапач, да лапця абору прывязаць ды ціханька ў лапці вывезьці іх цераз дарогу, а самому скарэй уцячы ды сьлед ад лапця замесьці. Усе тара-

БЫТ

каны, якія ў нас ёсьцека, самі за тым сьледам сыдуць, ніводнага не застаецца. Самы лепшы спосаб.

Алесь. А клапы?

Бабка. Для клопоў другі спосаб: злавіць пару самых тлустых, у скрыначку пасадзіць, ды пры зручным выпадку папу, ў кішэню спусьціць. Будзе поп ад хаты адыходзіць, а ты і прыгаварвай: „Куды папы—туды і клапы, куды папы—туды і клапы“. Усе да званьня за папом сыдуць і сьледу іх не застаецца. Гэта стары, найлепшы спосаб.

Васіль. Спосаб прасты.

Алесь. Прасьцейшага ня бывае.

Васіль. Паганяцца варта.

Алесь. Усіх пазьнішчаем. *(Дастае з-пад лавы лапаць. Привязвае да лапця доўгую вярочку, спрабуе цягнуць яго да дзьвярэй).*

Ну вось, лапаць гатоў. Лаўлю тараканоў.

Васіль. А я—клопоў.

(Хлопцы бегаюць, ловяць клопоў і тараканоў, саджаюць іх у лапаць у скрыначку ад запалак, яны разбегваюцца, іх зноў ловяць і г. д.)

Бабка камандуе.

У час гэтай суматохі хлопцы выкрыкваюць розныя сказы і словы. Іх можна прыдумаць самім. Сцэнку трэба правесці жыва і сьмешна).

Васіль. А хто табе, бабка, сказаў пра гэты найлепшы спосаб?

Бабка. Мне маладуха Мар'я.

Алесь. А Мар'я?

Бабка. Дзед яе Марка.

Пятрусь. А Марку?

Бабка. Цётка Даміцэля.

Васіль. А Даміцэл?

Бабка. Кума Анеля.

Манька. А Анелі?

Бабка. Бабка Тацянка.

Алесь. А Тацяны?

Бабка. Прадзед Янка.

Пятрусь. А Янку?

Бабка. Прапрадзед Якаў.

(Раптам крычыць).

Чаго вы прычапіліся, разывакі?

Сказалі разумнейшыя за вас.

А калі пачалі работу—канчай ўраз.

(Алесь ціханька вывозіць тараканоў у лапці за дзьверы. Васіль хаввае скрыначку з клопамі ў кішэню).

Васіль.

Заўтра папу дагаджу.

Клопоў яму ў кішэнь палажу.

Алесь *(уваходзіць з-за дзьвярэй).*

Ну цяпер адпачнем троха—

Тараканоў завезьлі за дарогу.

Бабка.

Лгаць ня будуць старыя людзі:

Цяпер клопоў і тараканоў ня будзе.

(Заслона закрываецца і зараз-жа адкрываецца зноў. На сцэне Васіль і Алесь).

Васіль.

Мінуў з той пары ўжо каторы час,

А клапы не пакідаюць нас.

Алесь.

Мусіць з лапцем—адзін пад-
ман.

Куды ні зірнеш—усюды таракан.

Васіль. Усё гэта бабчыны забавоны.

Алесь. А мы слухаліся яе. Нахлусіла нам бабка.

(Уваходзіць кіраўнік, у яго у руках шлянка, пад пахай скрутак плякатаў).

Кіраўнік.

Ступай, Васіль, ступай, Алесь і ты.

У раёне абвешчаны месячнік
чыстаты.
Прагонім з дамоў мінулага
перажытак—
Клапоў, тараканоў і усіх
паразытаў.

*(Перадае дзецям шклянкі і пля-
каты).*

Васіль і Алесь *(сьпяваюць)*.

Не да твару нам усім
Жыць з клапамі ў брудзе.
Нам прыслаў Авіяхім
Для клапаў атруты.
Сьцеражыцеся, клапы,
Сьмерць вам надыходзіць.
Пазьнішчаем вас усіх,
Годзе ўжо вам шкодзіць,

*(Разгортвае плякат, на якім на-
маляваны вялізарны таракан і
крыху меншы клоп. Пасярод вялі-
кімі літарамі напісана: „Змагай-
цеся за культурны быт! Пазьні-
шчайце паразытаў у вашай ква-
тэры!“)*

Васіль.

Дык давайце, ня трацячы часу,
Выступім за чыстату ўсе разам.

Кіраўнік.

Кожнаму з вас, хто сядзіць у
залі,
Шкоду ад забабонаў мы па-
казалі.
Каб ад паразытаў ня мець
мукі
Будзем ужываць сродкі, што
дае навука.

Усе.

Прэч забабоны! Яны, як
паразыты
Перашкаджаюць нам
Змагацца з някультурным
бытам.

ЦІКАВЫ МАЛЮНАК

Гэты малюнак цікавы вось
чым. Вазьмеце яго і трымайце
перад сабою. Выберце сабе адно
якое-небудзь месца з малюнку,
напрыклад—вока, лоб, нос, ба-
рада. Глядзеце ўважліва ў гэтае
месца і лічэце пра сябе да сотні.
Калі налічылі сто, глядзеце ўверх
на сьветлую столь. Неўзабаве
там, на столі, вы ўбачыце ад-
бітак гэтага малюнку—чатырох-
кутная пляма, а ўсярэдзіне яе
рысы твару.

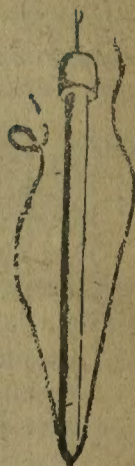
Сьвярдзёлак-

Выстругай круглую палачку.

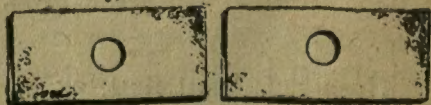
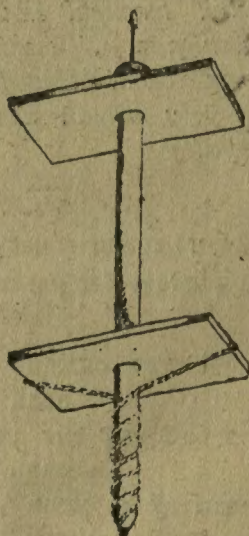
Адзін канец палачкі зрабі таўсьцейшым, як паказана на малюнку № 1. Вазьмі цьвічок, адсячы ў ім плешку і тупым канцом убі ў таўсьцейшы канец палачкі. Потым гостры канец цьвічка расплюшчы малатком у лапатачку і навастры яе.

Цяпер выстругай дзьве дошчачкі з дзіркамі па сярэдзіне (мал. 2). Гэтыя дзіркі павінны быць роўныя таўшчыні палачкі. Надзень на палачку абедзьве дошчачкі. На верхнім канцы палачкі прымацуй вяровачку, як паказана на малюнку 1. Канцы вяровачкі прыбі да канцоў верхняй дошчачкі. Сьвярдзёлак гатовы. Пакруці верхнюю дошчачку вакол палачкі. Прытрымліваючы леваю рукою ніжнюю дошчачку, стаў сьвярдзёлак на тое месца, дзе хочаш пракруціць дзірачку. Праваю рукою цісьні ўніз верхнюю дошчачку. Сьвярдзёлак будзе круціцца і пракручваць дзірачку. (Мал. № 3).

Мал. № 1

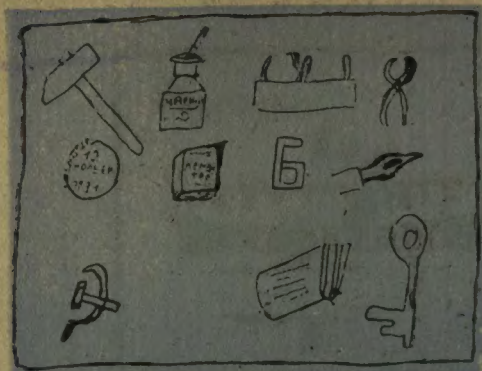
Мал. № 3

Мал. № 2

самадзелка

Мал. дзяткора.

Паглядзеце на гэты малюнак адну хвіліну. Потым закрыйце старонку і ўспамінайце, якія рэчы намаляваны. Хто больш успомніць, у таго лепшая памяць.

ЗАГАДНІ

Яна ў лесе, за ўзгоркам
Па арэшкі скок ды скок.
Назваецца...
Гэты спрытненькі зьвярок.

Зьвер пушысты і хвастаты,
Не адну ён курку згрыз,
Або пеўня выкраў з хаты,
Хто-ж ён будзе?—Хітры...

Тоўсты, з моцнымі клыкамі,
Лас за мёдам даглядзець.
„Міхасём“ завуць часамі,
А звычайна—дык...

А дзе яшчэ два лыжнікі?

Адказы на загадкі з № 1

1. Ленін.
2. Зверху малюнка: справа і зьлева.

МОНОГРАМА

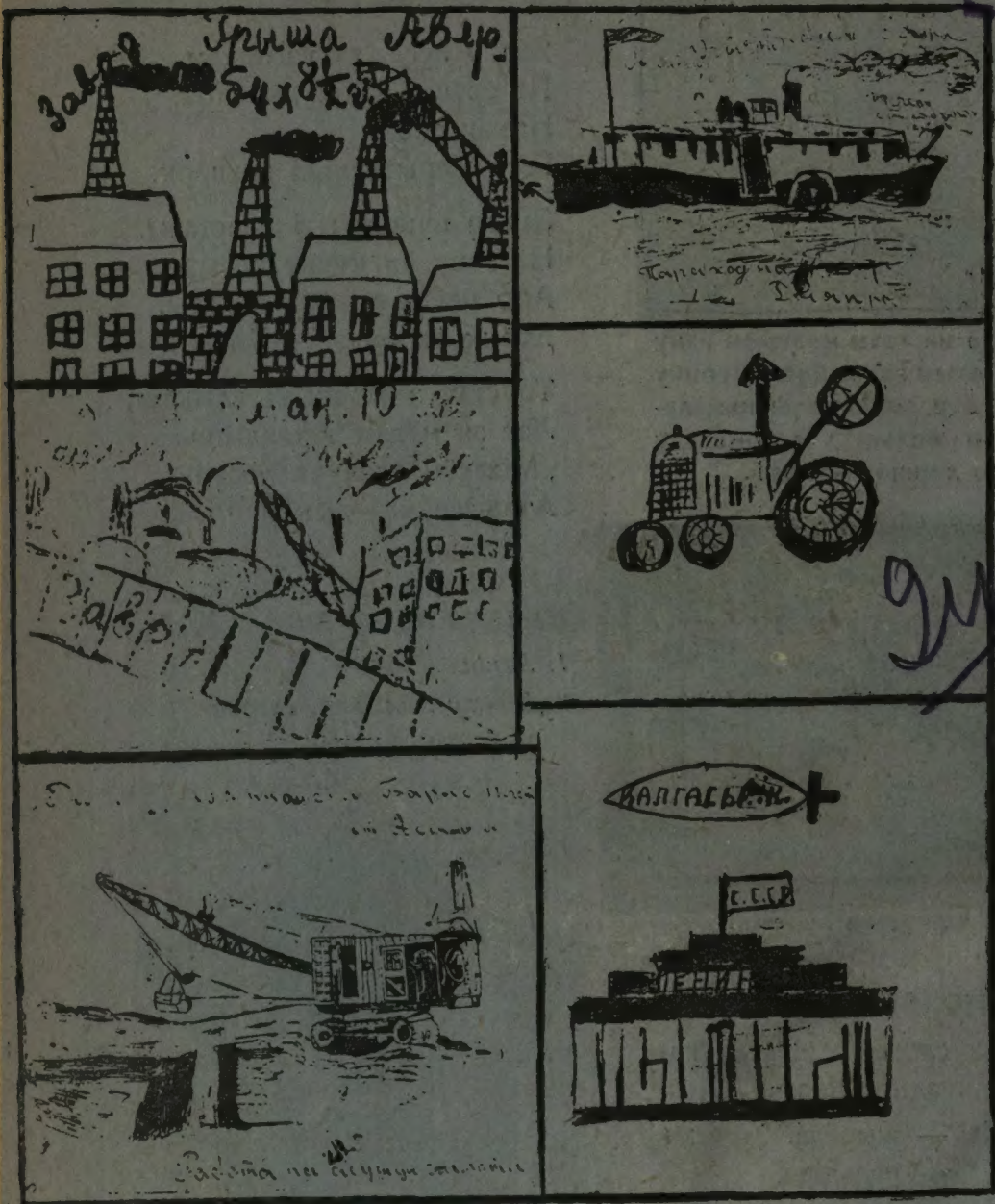
У гэтых словах канчатак павінен быць аднолькавы.

- 3 „К“ — жывёла.
- 3 „Л“ — расьліна.
- 3 „В“ — пасуда.
- 3 „Г“ — вадкасьць.

3. Так трэба злажыць малюнак.

МАЛЮНКІ НАШЫХ ДЗЯТКОРАЎ

Дзеці Рэдакцыя просіць вас прысылаць толькі такія малюнкi, якія вы намалювалі самі. Малюнкi, перарысаваныя з фатаграфій ці другіх мастакоў—зьмяшчацца ня будуць. Малюйце лепш за ўсё чорным чарнілам альбо чорным рысавальным карандашом.